

Svar på spørsmål fra utenriks- og forsvarskomiteen oversendt i brev av 29. august 2016 vedr. Prop. 151 S (2015–2016)

Spørsmål fra Arbeiderpartiet:

1. *Det reduserte fornyingsbehovet på Karljohansvern er i planen (side 80) beregnet til 670 mill. I komiteens høring ble dette beløpet bestridt. Hva ligger til grunn for departements beregning på 670 mill.?*

Svar:

Forsvarsbygg er totalleverandør av eiendomstjenester til forsvarssektoren. Som del av grunnlaget for regjeringens anbefalinger i langtidsplanen, har Forsvarsbygg i rollen som ansvarlig for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg, gjennomført en analyse av det fremtidige fornyelsesbehovet for hele Karljohansvern. Analysen viser et totalt beregnet fornyelsesbehov på om lag 1,15 mrd. kroner frem til 2029. Tabellen under viser det beregnede fornyelsesbehovet inndelt i type bygg og oppgitt i kroner.

Type bygg (hele Karljohansvern)	Beregnet fornyelseskostnad
Administrasjon/Kontorbygg	45 560 000
Ammolager	122 940 000
Boligblokk/andre	23 005 500
El-anlegg	3 390 000
Enebolig	7 945 000
Kaldlager	3 889 600
Museer	429 400 000
Vakt og arrest	3 162 400
Varmgarasje	25 214 000
Varmlager	272 171 700
Våpen-/kjøretøyverksteder	49 742 000
Øvrige bygg/anlegg	2 460 000
Øvrige verksteder	164 806 000
Totalsum	1 153 686 200

Regjeringens forslag i langtidsplanen innebærer at Vealøs, Marinemuseet og FFIs lokaler på Karljohansvern videreføres, mens øvrig virksomhet legges ned. Det beregnede fornyelsesbehovet på om lag 1,15 mrd. kroner frem til 2029 reduseres følgelig med 670 mill. kroner, jf. punkt 6.1.7 i Prop. 151 S, når fornyelsesbehovet for de bygg som er planlagt videreført er trukket ut.

2. *Hvilke andre NATO-land planlegger fortsatt drift av P-3 Orion? Det har blitt hevdet både på den ene side at Norge snart vil være alene i NATO-alliansen og, på den andre side, at også Tyskland vil fortsette med P-3 Orion.*

Svar:

Det vises til svar på spørsmål nr. 6.

3. *I forsvarssjefens fagmilitære råd anbefales effektiviseringstiltak på om lag 25 mrd. kr over en periode på 20 år. Regjeringens plan skal legge til grunn et effektiviseringspotensiale på 40 mrd. kr. Hva er årsaken til forskjellen mellom de to anslagene og hvordan begrunner departementet et såpass optimistisk anslag?*

Svar:

Å sammenholde gevinstpotensialet i langtidsplanen med forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR) vil være å sammenholde to størrelser med ulikt innhold. En forskjell ligger i at langtidsplanen vurderer potensialet for hele forsvarssektoren, mens FMR kun ser på potensialet som ligger i etaten Forsvaret. FMR fremviser kun et gevinstpotensial knyttet til effektivisering. Gevinstpotensialet i langtidsplanen inneholder også tiltak knyttet til innsparing som en følge av strukturelle tiltak og endret personellstruktur, herunder tiltak innenfor utdanning.

Det har vært jobbet systematisk med forbedring og effektivisering i forsvarssektoren over lang tid, og dette har vært en nødvendig og sentral del av både foregående og inneværende langtidsplan. Erfaringene og resultatene er tatt med videre i arbeidet med denne neste langtidsplanen. For å sikre et godt grunnlag for regjeringens valg og prioriteringer, har regjeringen innhentet flere viktige innspill til arbeidet. Forsvarsdepartementets vurdering av potensialet for gevinstrealisering baserer seg derfor på flere eksterne og interne analyser. I tillegg til FMR, er særlig McKinseys rapport om modernisering og effektivisering av stabs-, støtte- og forvaltningsfunksjoner i forsvarssektoren, lagt til grunn for å vurdere det helhetlige potensialet. McKinseys arbeid pågikk parallelt med utarbeidelsen av FMR. Forsvarsdepartementet har vurdert hensiktsmessigheten av de foreslåtte tiltakene, og ytterligere konkretisert potensial og forutsetninger. Videre er det blitt justert for eventuelle overlapp mellom de ulike innspillene. Til grunn for gevinstpotensialet som knyttes til *innsparing, endret personellstruktur og effektivisering*, på samlet om lag 40 mrd. kroner over 20 år, ligger derfor en rekke identifiserte tiltak, hvorav enkelte allerede er under implementering. Basert på ovennevnte systematiske arbeid med å konkretisere et gevinstpotensial, mener regjeringen at det som nå ligger til grunn for langtidsplanen både er omfattende, kvalitetssikret og realistisk.

4. *Langtidsplanproposisjonen opererer med kapasiteten «langtrekkende luftvern», bl.a. til beskyttelse av basen på Evenes. Hva legger departementet i begrepet «langtrekkende luftvern» og hva kreves i så fall anskaffet på Evenes, til hvilken estimert kostnad, og ligger dette elementet inne i rammen?*

Svar:

Den sikkerhetspolitiske utviklingen fordrer at det tenkes nytt rundt innretningen av Forsvarets basestruktur. For å kunne understøtte operasjoner i hele krisespekteret, må basestrukturen ha tilstrekkelig beskyttelse tilpasset dagens trusselbilde, herunder beskyttelse mot langtrekkende presisjonsvåpen. Dagens basestruktur er sårbar og krevende å beskytte. I langtidsplanen legger derfor regjeringen opp til å samle den operative virksomheten til færre baser for å kunne gi tilfredsstillende beskyttelse av viktige kapasiteter. En reduksjon i antall baser vil i tillegg redusere utgiftene til basedrift i Forsvaret.

I langtidsplanen er det lagt til grunn at det i tilknytning til Evenes skal etableres luftvernssystemer med kort, middels og lang rekkevidde. Sammen med baseforsvar vurderes dette å gi en tilfredsstillende beskyttelse av basen. Ulike systemer er nødvendig for å møte ulike typer av trusler. Langtrekkende luftvern gjør at egne kampfly i mindre grad må benyttes til å forsvare egen base, men i stedet kan benyttes til andre oppdrag som for eksempel å støtte egne sjø- og bakkestyrker. I grunnlaget for langtidsplanen er det anvendt kostnader fra kjente referansesystemer som samlet skal bidra til nødvendig luftverndekning, herunder langtrekkende systemer med rekkevidde på rundt 100 km.

Kostnadene kan grovt sett deles i materiellinvesteringer for oppgradering av eksisterende kort- og middelsrekkevidde luftvernssystemer, materiellinvesteringer for langtrekkende systemer, nødvendige EBA-investeringer, samt årlige driftskostnader for personell, materiell og EBA. Samlede investeringskostnader på Evenes er beregnet til om lag 2,8 mrd. kroner og 75 mill. kroner i årlige driftskostnader. I 20-årsperioden blir dette samlet om lag 3,6 mrd. kroner, som det er tatt høyde for i den økonomiske rammen for langtidsplanen. I tillegg vil det påløpe variable kostnader til øvelsesskyting med missiler.

5. *Tabell 10.1 «Økonomiske hovedstørrelser» finnes både i regjeringens nylig fremlagte plan og inneværende langtidsplan. Inneværende langtidsplan legger opp til at driftsbudsjettet og forsvarsrammen i 2016 skal være hhv. 29,68 mrd. og 40,53 mrd. 2012-kroner. En enkel framskrivning med SSBs KPI-kalkulator tilsier at beløpene i 2016-kroner utgjør hhv. 32,75 mrd. og 44,72 mrd. I den foreslåtte planen er imidlertid tallene for 2016 et driftsbudsjett på 29,4 mrd. og en forsvarsramme på 42,5 mrd. Samtidig er det i mellomtiden gjort endringer i forsvarssektorens budsjetteringssystem. I hvilken grad skiller inneværende års driftsbudsjett og forsvarsramme seg fra beløpene i inneværende langtidsplan?*

Svar:

Det legges til grunn at forsvarsrammen i 2016, iht. Prop. 73 S (2011–2012), ville vært 43,53 mrd. 2012-kroner, og at saldert budsjett i 2016 iht. Prop. 151 S (2015–2016) er 48,9 mrd. 2016-kroner.

Som det også vises til i spørsmålet, vil hvert enkelt års budsjettprosess kunne medføre en rekke større og mindre endringer, som innebærer at en ren fremskriving av tallene i tabellen gjengitt på side 135 i Prop. 73 S, ikke er direkte sammenlignbare med tilsvarende størrelser i tabellen gjengitt på side 110 i Prop. 151 S.

Noen av de største budsjettendringene for inneværende periode, som det ikke er tatt høyde for i behandlingen av Prop. 73 S, er:

- Mva-reformen som reduserer budsjetttrammen med om lag 2 mrd. kroner.

- Periodisering av midlertidig tilleggsfinansiering av nye F-35 kampfly, jf. Prop. 1 S (2015–2016).
- Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen som reduserer budsjettrammen med om lag 600 mill. kroner.
- Faseforskyvning i kampflyprogrammet som for 2016, men ikke fremtidig, øker budsjettrammen med 1,1 mrd. kroner.

Det må samtidig presiseres at eksempelvis avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen gir grunnlag for omprioriteringer mellom departementsområdene, og at forsvarsbudsjettet er blitt styrket mer enn det er blitt redusert som følge av denne reformen.

Spørsmål fra Senterpartiet:

6. *Kor mykje rekner Forsvarsdepartementet med at Forsvaret kan spare på investeringar og driftskostnader ved å forlenge drifta av P3 Orion ut LTP-perioden framfor å investere i nye P8 Poseidon (eller eit anna overvåkingsfly med tilsvarende kapabiliteter)?*

Svar:

Evne til overvåking og etterretning er viktig både i nordområdene og i samarbeidet med NATO og nære allierte. Vi bruker i dag om lag 300 mill. kroner på drift av P-3 Orion pluss driften av Andøya Flystasjon og andre støttetjenester. Dagens P-3 Orion er en aldrende plattform som ikke møter dagens og fremtidens operative og sikkerhetspolitiske utfordringer med hensyn til overvåking, etterretning og anti-ubåtoperasjoner.

Enkelte allierte land har valgt å videreføre sine aldrende fly, herunder Tyskland, Portugal og Spania. Selv om selve flyskroget med motorer og vinger kan holdes flygende i noen år, er videreføring av kapasiteten helt avhengig av fornying av sensorer, systemer og utstyr om bord, for å kunne operere effektivt sammen med våre nærmeste allierte om de viktige oppgavene de maritime patruljeflyene våre utfører. Det ble i en mulighetsstudie i 2014 estimert et investeringsbehov på om lag 3 mrd. kroner frem mot 2020, for å gjennomføre strengt nødvendige oppgraderinger. Slike ombygginger av flyet ville medført langvarige perioder med manglende operative leveranser i oppgraderingsperiodene, og påfølgende økte driftskostnader. Selv om oppgraderingene hadde blitt gjennomført, ble det vurdert at P-3 Orions tekniske levetid ikke ville kunne strekkes utover 2025–2030. Den operative tilgjengeligheten og kapasiteten ville i tillegg avtatt gradvis frem mot dette tidspunktet.

USA er i ferd med å fase ut sine Orion-fly samt utvikle utdanningen på fly og systemer. Tilgjengeligheten på reservedeler og moderne systemer tilpasset Orion-fly vil dermed avta. Da norske besetninger gjennomfører store deler av sin utdanning i USA, vil det skape vesentlige utfordringer med å videreføre kompetanse til å operere Orion-fly. Samlet medførte disse vurderingene at det ikke ble gått videre med å planlegge, herunder kostnadsberegne, en levetidsforlengelse av P-3 Orion.

Som grunnlag for kostnadsberegningene i langtidsplanen er det gjort et estimat over hva investeringer og drift av en erstatning av dagens maritime patruljefly vil koste. I lys av at system og leverandør ikke er besluttet, anses det ikke hensiktsmessig å presentere hvilke estimater regjeringen har lagt til grunn, da dette kan påvirke potensielle leverandører.

Regjeringen vil komme tilbake med nærmere beskrivelser av kostnadene i forbindelse med fremleggelse av investeringsprosjektet for Stortinget.

7. *Kor mykje sparar Forsvaret, både i investeringar og årlege driftskostnader, ved å redusere talet på F-35 fly til 40? Kva er dei tilsvarende tala dersom ein reduserer innkjøpet frå 52 til 36 fly?*

Svar:

Behovsanalysen som lå til grunn for Stortingets vedtak om kampflyanskaffelsen i 2012 er bekreftet gjennom oppdaterte antallsanalyser, og helheten i den anbefalte forsvarsstrukturen i denne langtidsplanen underbygger også behovet for 52 F-35 kampfly. Det vises her også til forsvarssjefens omfattende redegjørelse for antallsanalysen i lukket høring 26. august 2016.

Dersom antall kampfly reduseres fra de planlagte 52 ned til 40 fly, vil investeringskostnaden for dette kunne utgjøre om lag 8 mrd. kroner. I hvilken grad Forsvaret reelt vil spare på dette, er avhengig av om den planlagte tilleggsfinansieringen ut over den ordinære forsvarsrammen opprettholdes. Det ble i Prop. 73 S (2011–2012) lagt til grunn en tilleggsfinansiering på 22-28 mrd. 2012-kroner, der differansen på 6 mrd. kroner (6,8 mrd. 2017-kroner) er knyttet opp mot anskaffelsen av de siste seks flyene. Dersom den planlagte tilleggsfinansieringen reduseres som følge av at antall kampfly reduseres til 40, vil Forsvaret bare kunne frigjøre om lag 1,2 mrd. kroner. Dersom anskaffelsen reduseres ytterligere, ned til 36 fly, vil dette frigjøre om lag 3 mrd. kroner mer, det vil si til sammen 4,2 mrd. kroner i perioden fra 2019 til 2024.

Hvor stor reduksjonen av driftsutgifter vil være er i større grad basert på hvor mye flyene flyr, enn hvor mange fly Forsvaret har. Hvis ambisjonsnivået ikke endres, vil sannsynligvis driftsutgiftene øke, da en opprettholder samme organisasjon og flytimeantall, men belaster skrogene mer enn opprinnelig planlagt. Om flytimeantallet reduseres tilsvarende skrogreduksjonen, vil en spare de direkte flytimerelaterte kostnadene, dvs. vedlikehold og drivstoff for de flytimene disse flyene skulle ha produsert iht. opprinnelig plan. De årlige besparelsene vil anslagsvis kunne utgjøre om lag 220 mill. kroner ved en reduksjon til 40 fly og 290 mill. kroner ved en reduksjon til 36 fly. Det understrekes at en slik reduksjon i antall fly og tilsvarende reduksjoner i drift, ikke vil la seg gjennomføre uten et vesentlig endret operativt ambisjonsnivå, og vil medføre at Forsvaret ikke kan opprettholde den nødvendige graden av luftkontroll i en krise eller en væpnet konflikt. Dette vil få store konsekvenser for handlefriheten til norske beslutningstakere og evnen til å ta imot alliert støtte. Dette kan i svært begrenset grad kompenseres ved ytterligere investeringer i luftvern, overvåkningsressurser eller ildstøttesystemer i Hæren eller Sjøforsvaret. Norske land- og sjøstyrker vil derfor fratas kritiske støttefunksjoner samtidig som de vil bli betydelig mer sårbare for lufttrusler, noe som vil medføre en sterk reduksjon av Forsvarets samlede operative evne.

8. *Kva er den planlagde økonomiske opptrappinga for kvar forsvarsgrein per år frå 2017 til 2020?*

Svar:

Regjeringen vil styrke den operative evnen i Forsvaret i tre faser i perioden 2017–2020. Umiddelbart, fra 2017, vil det settes av betydelige ressurser til å begynne å ta inn det vedlikeholdsetterslepet som har bygget seg opp over svært mange år, anskaffe reservedeler og gjenoppbygge beredskapsbeholdninger. Det er helt nødvendig å bygge denne «grunnmuren» for at vi i neste fase, fra 2018, skal kunne øke aktiviteten og tilstedeværelsen. Fra 2019 igangsettes investeringer i nye, strategiske kapasiteter. Opptappingen det enkelte år av planperioden vil reflektere hvilke satsninger som skal gjøres, slik at det er samsvar mellom ambisjonsnivå, tiltak og finansiering.

Den økonomiske utviklingen, og tilhørende merbehov, er derfor kostnadsberegnet som en helhetlig konsekvens av alle tiltakene. Det vil være opp til det enkelte års budsjettprosess å avsette tilstrekkelig med budsjettmidler til gjennomføring av tiltakene slik disse er prioritert og periodisert. Forsvarsrammen skal frem mot 2020 løftes til et nivå som ligger om lag 7,2 mrd. kroner over dagens nivå, og vi starter opptappingen allerede fra 2017. Tilleggsfinansiering av kampflyanskaffelsen med baseløsning kommer i tillegg til denne økningen. Denne langtidsplanen er også den første som tar høyde for den erfarte kostnadsutviklingen i forsvarssektoren, og det er svært viktig for bærekraften.

Følgelig vil det ikke nødvendigvis være direkte sammenheng mellom plantallene og hva som blir den reelle økonomiske utviklingen for forsvarsgrenene. I tillegg legges det opp til en betydelig omprioritering av midler, samlet i underkant av 2,5 mrd. kroner i perioden 2017–2020, hentet fra intern gevinstrealisering. Dette innebærer at grenene reelt sett blir styrket også av dette tiltaket, uten at dette fremgår som en økonomisk opptapping.

9. *Kva investeringar er naudsynte å gjere for å bevare HV-11 som ein funksjonell base og kva er totalkostnadene ved dette?*

Svar:

Regjeringen vil modernisere og effektivisere base- og støttestrukturen slik at en større del av ressursene kan anvendes til operativ virksomhet. Dersom Setnesmoen skal bevares som base med videre drift av Møre- og Fjordane heimevernsdistrikt nr. 11, er det identifisert et fornyelsesbehov i eiendommer, bygg og anlegg på om lag 200 mill. kroner. Det er i tillegg ventet at videre drift av Setnesmoen vil kunne medføre et behov for å gjennomføre tiltak for å redusere de begrensningene skytefeltet på Setnesmoen gir for videreutvikling av nærområdet.

10. *Kva er den årlege driftskostnaden ved å oppretthalde HV-11?*

Svar:

Regjeringen vil prioritere en nødvendig styrking av den operative ledelsen av Heimevernet i de nordligste distriktene og evnen til helhetlig ledelse av Heimevernet på taktisk nivå. Regjeringens anbefaling er å omprioritere årsverkene fra distriktsstaben ved HV-11 for å gjennomføre en slik styrking. Dersom HV-11 videreføres på Setnesmoen, samtidig som de anbefalte tiltakene gjennomføres, krever dette en økning på om lag 30 årsverk ut over regjeringens anbefaling. Inkludert materielldrift og drift av EBA er den årlige driftskostnaden ved å videreføre HV-11 beregnet til om lag 40 mill. kroner, noe som utgjør om lag 800 mill. kroner over 20 år.

Det vil fremdeles være lokale HV-styrker til å gjennomføre oppgaver i områdene, men under ledelse av andre distriktsstaber enn i dag.

11. Kva auka kostnader vil ein få ved HV-distrikta i Hordaland og Trøndelag ved å overta dagens aktivitet ved HV-11, inkludert reisekostnader?

Svar:

Utdanning, trening og øving av HV-mannskaper varierer noe fra distrikt til distrikt, men det er en utbredt modell at mannskapene trenes lokalt i heimevernsområdene. Dette for at trening og øving skal gjennomføres knyttet til de lokale objektene HV har i oppdrag å sikre, og at trening og øving dermed blir tettest mulig opp til gjennomføring av eventuelle skarpe oppdrag. Dette gjelder også for innsatsstyrken, som i dag har sine oppdrag lokalt i distriktet. Hvert heimevernsområde har da et lokalt «HV-hus» der styrkene settes opp. Dette er gjerne lokalisert i tilknytning til en lokal skytebane. For å kvalitetssikre trening og utdanning som gjennomføres sendes et team ut fra ansvarlig distriktsstab i forbindelse med lokale øvelser. Det er først og fremst dette teamet som vil få økt reiseaktivitet etter en nedleggelse av HV-11. Av de lokale mannskapene vil det i tillegg bli lengre reisevei for befal som skal gjennomføre ulike kurs og samlinger ved de respektive distriktsstabene. I enkelte tilfeller kan også innsatsstyrken bli tatt med på øvelser og aktivitet ved distriktsstabene.

Et foreløpig anslag på merkostnader til reising forbundet med en slik modell er inntil 1 mill. kroner per heimevernsdistrikt, til sammen om lag 40 mill. kroner over 20 år. I langtidsplanen er det lagt til grunn at HV-11 sitt budsjett for øving og trening overføres til distriktene som overtar rulleføringsansvaret, slik at dette ikke vil innebære en merkostnad. Videre anses det nødvendig å videreføre et mindre antall ansatte for ivaretagelse av økt antall i områdestrukturen i de to distriktene. En slik videreføring er beregnet til om lag 4 mill. kroner årlig per distrikt. Dette anslaget er også lagt til grunn som en del av besparelsen jf. spørsmål nr. 10.

12. Kor mange HV-soldatar er i følge planverket knytta til kvart heimeverndistrikt i dag, og kor mange er det i realiteten ved kvart distrikt? Dersom det er færre enn planane tilseier, kva er årsaka til dette?

Svar:

Oppfyltingsgraden i styrkestrukturen knyttet til hvert distrikt er høyt gradert og kan oversendes i en egen ekspedisjon.

13. Er det i dag 3000 soldatar ved HV sin spesialstyrke? Dersom ikkje, kva er årsaka til dette?

Svar:

Det vises til svar på spørsmål nr. 12.

14. *Må flya som utgjør QRA vere spesifikke fly eller ville det vere mogleg å halde flya som utgjør QRA som ein del av dei øvrige jagarflya?*

Svar:

Det er lagt til grunn i forutsetningene for kampflyanskaffelsen at flyene som skal ivareta beredskapen (QRA), er en del av den samlede F-35-flåten som til enhver tid er i Norge. Alle de norske F-35 flyene er like, men beredskapsflyene skal til enhver tid være utrustet med skarpe våpen. Grunnet vedlikehold vil hele flåten av fly rotere på å være beredskapsfly fra basen på Evenes.

15. *Kva investeringar og driftskostnader er nedprioritert i perioden 2017 til 2020, når Forsvarssjefen si tilråding om opptrapping med 12 mrd. dei neste åra er redusert til 7,2 mrd?*

Svar:

Det økonomiske grunnlaget som overleveres i forbindelse med et fagmilitært råd (FMR) videreutvikles og kvalitetssikres i det videre arbeidet med langtidsplanen. Det er derfor helt naturlig, og må kunne forventes, at det oppstår avvik. Arbeidet med langtidsplanen har i større grad enn FMR hatt som styringsparameter å etablere en gjennomførbar opptrappingsplan for ambisjonsøkningene.

For driftskostnadsutviklingen er det hovedsakelig aktivitetsnivået i forsvarsgrenene som i langtidsplanen er gitt en mer gradvis opptrapping, enn hva forsvarssjefen la opp til i FMR. Eksempelvis la FMR til grunn økt bemanning og aktivitet alt fra 1. januar 2017. I det videre arbeidet med langtidsplanen har det vært lagt til grunn en mer gradvis opptrapping av bemanning og aktivitet. Fra 2017 vil midler prioriteres til å vedlikeholde strukturen, anskaffe reservedeler og gjenoppbygge beredskapsbeholdningen, som er helt nødvendig for å få til aktivitetsøkning i neste fase. Etterslepet på disse områdene er så omfattende og langvarig at satsningen må fases inn på denne måten. I tillegg er det i langtidsplanen lagt til grunn en annen prioritering av investeringene enn FMR, noe som også har konsekvens for materiell driftskostnadene.

Når det gjelder investeringer, er det i langtidsplanen gjort enkelte andre vurderinger enn i FMR. Mens FMR la opp til vesentlig mer flytting av virksomhet enn langtidsplanen gjør, med tilhørende EBA-kostnader, har regjeringen søkt å redusere flyttekostnadene gjennom å større grad å utnytte eksisterende infrastruktur. Langtidsplanen vurderer på nytt både hvilke kapasiteter som skal anskaffes og rekkefølgen av anskaffelsene. Mest fremtredende i denne sammenhengen er at det i langtidsplanen er lagt til grunn investering i ny maritim overvåkningskapasitet, med utbetalinger fra og med 2019. Videre at noen av prosjektene knyttet til Hærens tyngre avdelingsmateriell planlegges noe senere i tid, i påvente av landmaktstudien. Det er også et tilleggsmoment at det på kort sikt vil være utfordrende å omsette betydelig mer på investeringsområdet, ut over hva som allerede er planlagt og

kontrahert. Dette følger blant annet av behovet for utarbeidelse av nødvendig prosjektdokumentasjon og regelverk for anskaffelser til offentlig sektor.

16. Kor mange års utsetjing og forseinking kan ein pårekna før investeringa i kampluftvern vert gjennomført ved at regjeringa har utsett Hæren sin moderniseringsplan til etter ei eventuell landmaktstudie?

Svar:

Regjeringen legger opp til å styrke Hæren i den kommende fireårsperioden ved å bedre driftssituasjonen, øke aktivitetsnivået og utbedre mangler ved beredskapslogistikken og vedlikeholdet. Moderniseringen og styrkingen av Hæren starter allerede fra 2017. Landmaktstudien skal sikre at fremtidens landmakt er relevant, kan operere med våre allierte, og er best mulig tilpasset den teknologiske og konseptuelle utviklingen, samt utviklingen i trusselbildet. I påvente av dette, forskyves investeringer i nye systemer i Hæren. I perioden 2017–2020 skal det likevel gjennomføres investeringer for om lag 5–6 mrd. kroner. For perioden 2019–2028 er det i beregningsgrunnlaget avsatt om lag 25 mrd. kroner til ytterligere investeringer i Hæren. Hensikten er ikke å redusere investeringene i landmakten, men å sikre at midlene brukes mest mulig relevant. For investeringer til kampluftvern, er det lagt til grunn en utsettelse på ett år, fra 2018 til 2019.

17. Kor mange års utsetjing og forseinking kan ein pårekna for at dei planlagde oppgraderingane av stridsvogner vert gjennomført ved at regjeringa har utsett Hæren sin moderniseringsplan til etter ei eventuell landmaktstudie?

Svar:

Det vises til svar på spørsmål nr. 16. For investeringer til oppgradering av stridsvogner, er det lagt til grunn en utsettelse på to år, fra 2016 til 2018.

18. Departementet skriv at det i samband med Prop. 73 S (2011–2012) vart gjort ei analyse som viste at det ville koste om lag 375 mill. kroner i året meir å operere F-35 enn det normalt kostar å operere F-16. Våren 2016 vart denne analysa gjenteken, og departementet skriv at den nye analysa stadfestar at kostnadsforskjellen er i same størrelsesorden. Kan departementet opplyse om den konkrete summen ein kom fram til i analysa frå våren 2016?

Svar:

Analysen våren 2016 ble gjennomført etter samme metodikk som analysen fra 2012. Med de samme forutsetningene for endring av basestrukturen, viser analysen en merkostnad ved å drifte F-35 på om lag 366 mill. 2014-kroner per år. Dette tilsvarer 396 mill. 2017-kroner. En ren fremskriving av beløpet som fremgår av Prop. 73 S (2011–2012) på 375 mill. 2012-kroner, blir til sammenligning 423 mill. 2017-kroner.

19. *Mellom anna Tyskland har vald å vidareføre drifta av sine P-3 Orion fly. Kor lenge er det mogleg for Noreg å vidareføre drifta av desse flya?*

Svar:

Det vises til svar på spørsmål nr. 6.

20. *Kva estimerer departementet vil være årleg driftskostnad ved vidareføring av dagens P-3 Orion og kva estimerer departementet vil være årleg driftskostnad ved evt. innkjøp av P8 Poseidon?*

Svar:

Det vises til svar på spørsmål nr. 6.

21. *Kva estimerer departementet er kostnaden ved å sikre strukturen vedteken for Heimevernet i Prop. 73 S (2011–2012), med 45 000 HV-soldatar og oppretthalde alle dagens HV-distrikt?*

Svar:

Regjeringen anbefaler å vidareføre antall soldater i HV-innsatsstyrker på dagens nivå på 3 000 mannskaper og at det legges til rette for at de kan anvendes fleksibelt over hele landet der behovet er størst. På denne måten opprettholdes evnen til rask respons, og områdestrukturens håndtering av oppdrag kan forsterkes utover det områdestrukturen har kapasitet til. Målsetningen om en områdestruktur på 42 000 mannskaper er ikke nådd. Behovet for vakthold og sikring av militær infrastruktur har blitt noe redusert, blant annet som følge av strukturendringer og ny kommunikasjonsteknologi. Regjeringen vil derfor tilpasse ambisjonen til denne situasjonen og den reelle oppfyltingsgraden med en områdestruktur på 35 000 og legger opp til at mannskapene skal ha et tilfredsstillende treningsnivå.

For å prioritere en styrking av HV ved å øke antall stillinger ved distriktsstabene i Troms og Finnmark samt å etablere et felles nasjonalt ledelseselement, som vil øke evnen til operativ ledelse av HV i hele landet, anbefaler regjeringen å avvikle distriktsstaben i HV-11. Årsverkene fra HV-11 vil, med denne anbefalingen, omdisponeres til å gjennomføre en slik nødvendig styrking. En slik prioritering er i tråd med forsvarssjefens anbefaling i FMR.

Merkostnadene ved å vidareføre alle dagens HV-distrikter og en samlet heimevernsstruktur på 45 000 mannskaper, er beregnet til om lag 240 mill. kroner årlig, og om lag 4,8 mrd. kroner over en 20-årsperiode. Dette anslaget inkluderer personellkostnader, drift av materiell og EBA samt investeringer, men ikke eventuelle fornyelsesbehov for EBA.

22. *Kva estimerer departementet er kostnaden ved å oppretthalde dagens Sjøheimevern, med dei kapasitetane dei har i dag?*

Svar:

Sjøheimevernet har behov for noe mer spesialisert kompetanse og det er høyere kostnader knyttet til drift og investering av fartøysmateriell enn hva situasjonen er for øvrige avdelinger i Heimevernet. Sjøheimevernet er derfor en relativt kostbar kapasitet i Heimevernet. Regjeringen anbefaler derfor avvikle SHV innen 2020 for å prioritere andre kapasiteter, og for å gjennomføre nødvendige tiltak som styrker evnen til operativ ledelse i de nordligste distriktene og etableringen av et nasjonal ledelseselement for HV. En slik prioritering er i tråd med prioriteringene i FSJs fagmilitære råd.

Regjeringens forslag om avvikle Sjøheimevernet innen 2020 gir om lag reduserer årlig driftsbehov med om lag 115 mill. kroner, og gir 2,7 mrd. kroner i reduserte kostnader den nærmeste 20-årsperioden. Tallet inkluderer avvikling av Nærøysund og Grunden 22, samt kostnader til nødvendige materiellinvesteringer for å erstatte aldrende materiell.

23. Regjeringa hevdar at ein kan nytte jagerfly og langtrekkande presisjonsvåpen til å bekjempe trugsmål gjennom heile konfliktspekteret. Kva er dei fagmilitære argumenta for at missil eller avstandsleverte våpen kan verte nytta i lågintensive scenario?

Svar:

De kapasitetene kampfly representerer har stor relevans i hele spekteret fra fredstidsoperasjoner til høyintensiv strid. I scenarier i den lavere delen av konfliktspekteret vil evne til å opprettholde luftkontroll, innsamling av informasjon, samt evnen til å levere presis og tilpasset ild på kort varsel være viktig for at Forsvaret samlet skal kunne løse sine oppdrag. Kampflyene vil derfor fungere som en sentral tilrettelegger som sikrer norske beslutningstakere nødvendig handlefrihet.

Kampfly som sådan vil benyttes i hele konfliktspekteret, men langtrekkende presisjonsvåpen er først og fremst relevante for bruk i mer høyintensive operasjoner. Det å besitte denne evnen, vil i utgangspunktet gi en betydelig avskrekkende effekt. For å ha ønsket evne i hele konfliktspekteret, er det planlagt en bred og sammensatt våpenpakke som en del av kampflyanskaffelsen.

Samvirke mellom ulike systemer og evne til felles innsats er vesentlig for forsvarsevnen. Kampfly er et bærende element i en slik helhet med sin evne til å støtte land- og sjøstyrker nesten uavhengig av scenario. Uten mulighet for slik støtte vil styrkene bli betydelig mer sårbare, noe som vil medføre en sterk reduksjon av Forsvarets samlede operative evne.

24. Kva for deeskalerande tiltak kan kampfly gjere ovanfor hybride trugsmål?

Svar:

Hybride trusler er, som navnet indikerer, sammensatte, og bygger gjerne på en kombinasjon av virkemidler som skal skape usikkerhet, ofte med en underliggende trussel om eskalering. En slik trussel må derfor møtes med en kombinasjon av virkemidler fra norsk side. Som nevnt i svaret på spørsmål nr. 23, vil kampfly her fungere som en viktig tilrettelegger for andre styrker, bidra med informasjon, og om nødvendig levere presis og tilpasset ildstøtte. Samtidig vil tilstedeværelsen av kampfly, med deres avanserte sensorer og evne til å levere presis ild, fungere avskrekkende mot ytterligere eskalering. Dette vil dermed styrke effekten av Forsvarets samlede virkemidler i møte med slike trusler.

25. *Sett bort i frå ambisjonen om evne til kraftsamling og åtak på fiendtlege strategiske ressursar i internasjonalt farvatn eller på framand territorium, er det tilstrekkelig med 36 kampfly til eit fellesoperativt forsvar av Noreg?*

Svar:

Det er nettopp et effektivt fellesoperativt forsvar av Norge som ligger til grunn for det planlagte antallet kampfly. Et slikt forsvar fordrer at vi har mulighet til å kunne operere egne styrker i alle domener med koordinert bruk av land-, sjø- og luftmakt for å skape størst mulig operativ effekt mot en motstander. Denne operasjonsfriheten for egne land- og overflatestyrker fordrer nødvendig beskyttelse i form av luftkontroll. Uten luftkontroll vil egne styrker være svært sårbare ovenfor en motstander som da kan benytte luftmakt fritt til å angripe våre land- og overflatestyrker. For å oppnå en tilstrekkelig grad av luftkontroll i et slikt scenario, og dermed et tilstrekkelig fellesoperativt forsvar av Norge, må våre kampfly være i stand til å påvirke motstanderens langtrekkende luftvern (fartøy- og landbasert), i tillegg til motstanderens offensive flystyrker. Analysene som ligger til grunn for kampflyanskaffelsen viser at 36 kampfly ikke vil være tilstrekkelig til fellesoperativt forsvar av Norge.

26. *Gitt moderne utplassert russisk luftvern med antistealthkapasitet nær norskegrensa, korleis ser ein for seg å forsvare norsk landterritorium fram til den russiske grensa utan ein mekanisert evne i Finnmark?*

Svar:

Et hypotetisk omfattende angrep over den norsk-russiske grense i Øst-Finnmark vil ikke kunne møtes av norske bakkestyrker, hverken mekaniserte eller andre, alene. Dette har aldri vært en del av et norsk forsvarskonsept, hverken under eller etter den kalde krigen. Det er ikke bare en konsekvens av russisk luftvern, men også en rekke andre faktorer og de ugunstige forhold en slik strid vil måtte føres under.

Det militære forsvaret av Norge skal først og fremst skje som en del av en felles alliert innsats. Regjeringen legger derfor vekt på å legge forholdene til rette for alliert trening og øving, blant annet ved Alliert treningssenter ved Porsangermoen. Det er også viktig at norske myndigheter har en god situasjonsforståelse og gis rettidig varslings for treffe selvstendige og gode beslutninger. Slike beslutninger kan blant annet være å iverksette tiltak med norske styrker og anmode om alliert bistand. Derfor vil regjeringen prioritere kapasiteter som vil styrke den nasjonale beslutningsevnen. F-35 kan sikre et minimum av operasjonsfrihet for egne og allierte fly over Finnmark. Flyene representerer en svært moderne og fremtidsrettet kapasitet til å bekjempe fiendtlige luftvernsystemer og bakkestyrker, og til å etablere nødvendig grad av luftkontroll for å støtte operasjoner på bakken. Det er derfor en selvmotsigelse å redusere antall fly for å finansiere flere bakkestyrker, når bakkestyrker i seg selv genererer behov for fly.

En norsk militær innsats i en tidlig fase eller som en del av en alliert operasjon i Finnmark, er mulig gjennom fremføring styrker som i dag er stasjonert i Indre Troms og fra Rena. Den

sikkerhetspolitiske utviklingen gjør det nødvendig å øke beredskapen for å raskere kunne deployere dit det er nødvendig. Derfor vil regjeringen allerede fra 2017 prioritere dette ved å begynne å ta igjen etterslepet på vedlikehold, beredskapslogistikk og drift. I tillegg prioriterer regjeringen å øke den militære tilstedeværelsen i Finnmark ved å styrke Grensevakten med et jegerkompani. Denne avdelingen vil bli utstyrt med blant annet bærbart luftvern og våpen for panserbekjempelse. En slik styrking innebærer at Grensevakten får økt operativ evne i en innledende fase av en konflikt. I tillegg legges det opp til å styrke den operative ledelsen av Heimevernet i nord.

Utviklingen av militære kapasiteter i våre nærområder, konseptuelle og teknologiske utviklingstrekk, samt innføring av egne, nye kapasiteter påvirker hvilke landmilitære innretning det er hensiktsmessig å satse på i fremtiden. Problemstillinger som ildkraft, mobilitet og beskyttelse, samt et fellesoperativt og alliert perspektiv, er viktige. Regjeringen vil derfor iverksette en landmaktutredning for å sikre at landmakten har de egenskapene vi trenger i fremtiden.

27. Klassekampen skriv mandag 29. august at regjeringa i valet mellom eit landterritorielt forsvar og eit forsvar basert på strategiske kapasiteter, valde regjeringa det siste med den konsekvens at Forsvaret si bredde i kapasitetar vert redusert. Seinast i Prop. 1 S (2015-2016) skreiv regjeringa at «tunge, nye materiellprosjekter som oppgradering av stridsvogner og kampluftvern settes nå i gang». Kva for informasjon har regjeringa no, som gjer at den vel å utsetje investeringar som regjeringa seinast i fjor haust meinte var naudsynt?

Svar:

Valget regjeringen sto overfor var å enten beholde dagens forsvarsstruktur, som har vesentlige mangler, eller å gjøre nødvendige endringer for å øke vår forsvarsevne. Regjeringen har anbefalt å gjøre det siste.

Hovedprioriteringen i første del av kommende fireårsperiode vil være å få det vi har til å fungere. Dette medfører at dagens hær styrkes allerede fra 2017 gjennom å bedre driftssituasjonen, øke aktivitetsnivået og utbedre mangler ved beredskapslogistikken.

I lys av den sikkerhetspolitiske utviklingen og det som har kommet frem gjennom det helhetlige arbeidet med langtidsplanen også etter at Prop. 1 S (2015-2016) var ferdigstilt, har regjeringen vurdert at det haster mer å få på plass andre kapasiteter enn de store, nye investeringene som er planlagt i Hæren. Videre er risikoen ved å utsette disse i om lag to år, vurdert til å være håndterbar. Regjeringen ønsker samtidig å igangsette en landmaktsstudie, hvor den landmilitære innretningen kan vurderes grundigere, før Hærens fremtidige innretning og fellesoperative rolle sementeres for tiår fremover gjennom store materiellprosjekter.